

Шипунова О. В. Проблеми застосування інформаційних технологій на фондовому ринку України // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика [Текст]: Збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 травня 2011 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – Т. 2. – С.160-162

Шипунова Ольга Володимирівна – к. е. н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України», м. Суми.

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Сучасний фондовий ринок являє собою поле, на якому розгортається діяльність найрізноманітніших фінансових інститутів; визначені правила гри кожного учасника, які відповідають його місцю і ролі в загальному процесі. Специфіка розв'язування тут завдань обумовлює індивідуальний підхід до застосування інформаційних технологій для автоматизації діяльності депозитарію, реєстратора, торговця цінними паперами, інвестиційного фонду, організаторів торгівлі та інформаційних агентств по фондовому ринку. З іншого боку, банк або інвестиційна компанія часто мають кілька видів ліцензій, що дозволяють їм проводити найрізноманітніші операції з цінними паперами і виступати одночасно в різному якості перед своїми клієнтами. Відповідно саме за таких умов особливого значення набуває знання й застосування різних інформаційних технологій, які використовуються на ринку цінних паперів.

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [1]. Тобто, іншими словами, фондовий ринок – це інститут або механізм, що зводить разом покупців (пред'явників попиту) і продавців (постачальників) фондових цінностей, тобто цінних паперів.

Так, професійна діяльність на фондовому ринку поділяється на такі види:

1) перерозподіл грошових ресурсів і фінансове посередництво (брокерська та дилерська діяльність, діяльність щодо організації торгівлі цінними паперами);

2) організаційно-технічне обслуговування операцій з цінними паперами (депозитарна діяльність, консультаційна діяльність, діяльність щодо ведення і збереження реєстру акціонерів, розрахунково-клірингова діяльність щодо цінних паперів, розрахунково-клірингова діяльність щодо коштів (у зв'язку з операціями з цінними паперами)).

Можливість ефективного функціонування фондового ринку, в тому числі і взаємодія між його учасниками, зумовлена застосуванням інформаційних технологій на ринку цінних паперів. Разом з тим, для розробки та впровадження останніх необхідно вирішити ряд завдань, серед них:

- стандартизація подання інформації в системі відомчої підзвітності і розкриття інформації;
- стандартизація форматів повідомлень між програмними засобами учасників фондового ринку, регуляторами та інформаційними агентствами;
- забезпечення надійності та цілісності інформації при її обробці і постачання;
- вироблення протоколів взаємодії, які враховують безпаперову обробку інформації по ринку цінних паперів тощо [2].

На сьогоднішній день всі вони вирішуються розрізнено, силами різних учасників фондового ринку та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Ресурси на створення ефективних стандартів форматів, обробки і постачання інформації практично не виділяються - кожен учасник фондового ринку або інформаційне агентство (навіть Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку) не мають достатніх ресурсів, щоб вирішувати ці загальні ринкові завдання. На жаль, ресурси, які можуть сьогодні виділити регулятори ринку, явно недостатні для організації нормальної роботи з саморегулювання в даному сегменті. Це може призвести до багатьох стандартів на одному ринку,

що в кінцевому підсумку знижує споживчий попит на інформацію, ускладнює доступ до неї та її обробку для всіх учасників фондового ринку.

На вітчизняному фондовому ринку представлений широкий спектр інформаційних технологій (системи автоматизації депозитарної діяльності; системи автоматизації реєстраційної діяльності; системи автоматизації діяльності інвестиційних фондів; системи автоматизації діяльності торговців цінними паперами; системи автоматизації організаторів торгівлі; системи автоматизації діяльності зберігачів; системи автоматизації бухгалтерської звітності з цінних паперів; інформаційно-аналітичні системи для прийняття інвестиційних рішень; тощо), але повноцінно використовуються і розвинені системи автоматизації реєстраторської діяльності, за допомогою яких ведуться в електронному вигляді реєстри (облік) власників іменних цінних паперів, та відстежується перехід прав власності на ті чи інші цінні папери.

Відсутність необхідної інформації в галузевих засобах друку про інформаційні технології, які використовуються сьогодні на національному ринку цінних паперів, призводить до того, що новим та існуючим учасникам ринку важко орієнтуватися в наявному розмаїтті цих технологій. Крім того, без єдиних стандартів обміну інформації між учасниками фондового ринку, професійної експертизи та аналізу існуючого програмного забезпечення неможливо організувати взаємодію між учасниками фондового ринку та отримання ними потрібної інформації для прийняття, наприклад, інвестиційних рішень тощо.

Таким чином, на нашу думку, вітчизняний ринок цінних паперів може ефективно функціонувати та приносити чималі прибутки, але за умови ефективного використання інформаційних технологій для управління процесами, що відбуваються на ньому.

